I 237

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЦЕНА 10.— ДИНАРА

Поштарина плаћена у готову.

Млади борац

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

Број 19 | 28 ФЕБРУАР 1945 | Година II

ОВОГОДИШЊОМ СЕТВОМ ОСИГУРАЈМО ИСХРАНУ ЗА ИДУЋУ ГОДИНУ

Како засејати сву површину обрадиве земље и како обавити што боље сетву овогодишњих пролећних усева, то је питање које стоји на првом месту пред органима наше народне власти, пред ЈНОФ-ом, пред читавим народом. Баш зато се то питање, као једно од најважнијих у овом моменту, поставља пред нашу омладину — пред Уједињени савез.

Велики део зиратне земље у Србији, а нарочито у неким окрузима, остао је необрађен и незасејан јесењим усевима. У време када је требало орати и сејати прошле јесени, у многим срезовима водиле су се борбе са немачким окупатором и издајницима и не само да није засејано земљиште, на коме су се водиле борбе, већ су и читава подручја око фронта тешком муком изводила сетву.

Немачки окупатори и њихове слуге били су незасити у похлепи да извуку из наше земље сировине, намирнице, а у првом реду жита. Многи наши крајеви, још од 1941 године остављали су с пролећа и јесени приличан део необрађеног и незасејаног земљишта. Негде због оскудице у алату, негде због оскудице у радној стоци и људској радној снази или због оскудице у семену, остајали су већи комплекси земљишта незасејани, па је тако сваке године, а нарочито прошле, берба била знатно слабија од оне, каква би требало да буде према површини и плодности земље.

Данас ми морамо имати увек на уму и питање исхране наших народа у пострадалим крајевима Југославије, јер је то дужност сваког исправног родољуба. У пасивним крајевима, где је окупатор жарио и палио и опљачкао народ до голе коже, а где је народ последње своје залогаје делио са нашим борцима на фронту, данас се врло тешко може наћи више килограма жита. А питање је да ли ће се у тим крајевима и овогодишњом сетвом и жетвом осигурати исхрана тога народа, када се још и данас у многим нашим крајевима води борба са фашистичким бандама, које иза себе остављају само пустош.

Поред тога потребе наше армије су све веће. Наша позадина треба и мора осигурати исхрану и снабдевање наше војске и фронта. Али питање исхране и снабдевање фронта и позадине уско су повезани са правилним обављањем овогодишње сетве. То значи, да све наше антифашистичке организације имају да уложе велики труд, да би сваки комад земље био засејан и обрађен на време. Наш Уједињени савез треба, јер то и може, да буде највећи иницијатор свих радова и начина обрађивања и сетве земљишта. Тиме би он пружио озбиљну помоћ органима наше власти у том послу и у савлађивању свих тешкоћа око тих радова.

У овом моменту најважније је да се одмах предузму мере и приђе извођењу нових послова. Ово треба подвући због тога што код неких органа наше власти и код неких нижих и виших одбора УСАОС-а постоји навика да се много констатује и праве планови, при чему се изгуби много времена док се пређе на практично остварење планова. Сетва је питање које стоји непосредно пред нама и ми морамо одмах прићи решавању тог питања. Окружни одбори УСАОС-а дужни су да код окружног и других Народно-ослободилачких одбора добију тачан преглед необрађеног и незасејаног земљишта. Наша руководства и читав УСАОС морају у свом плану поставити пред себе, да се има засејати свако парче земље, па ма где и чије оно било. Наше организације морају то поставити и зато, јер исто поставља пред себе и наша власт и читав Јединствени фронт. У сваком селу, у сваком граду треба мобилисати сву омладину да заједничким снагама приноне на извођење радова око сетве. Од окружног до сеоског одбора, мора постојати јединствени план, који ће се направити у договору са органима власти. Тај план ће обухватити организацију самих радова као и набавку алата, семена и других потреба. У првом реду треба обрадити сва већа имања која су конфискована од народног непријатеља, као и сва имања партизанских породица. За све ово постоје широке могућности, јер што је најглавније, има довољно радне снаге. Но, ако наше организације не би ујединиле те снаге, ако се не би за све веће послове стварале радне омладинске јединице, онда та снага не би била правилно и у потпуности искоришћена. Не смемо дозволити да се радне јединице стварају само за веће акције, као што је сеча на Црном Врху и Руднику, градња железнице и друго, већ морамо стварати радне јединице за све послове и за оне „ситне" којих има много, а на које се може запослити више од 20 омладинаца или омладинки.

Пуну активизацију омладине у радним јединицама често ометају несавесни родитељи. Живом политичком активношћу, упорним и правилним објашњавањем значаја таквог рада, нарочито у оквиру конференција ЈНОФ-а, морамо настојати да уклонимо и ту препреку.

Када говоримо о сетви пролећних усева, треба имати у виду подизање башта и сетву поврћа. Подизањем башта и гајењем поврћа помоћићемо у огромној мери решавању питања исхране. Свако село треба да има по једну или више заједничких башта, које би заједнички обрађивало и подизало. Омладинске организације треба да дају иницијативу да свако парче земље у селу, у фабрици, у школи и свуда где има омладине и слободног земљишта буде претворено у заједничку башту.

У овом подухвату биће доста тешкоћа, као на пример набавка семена, алата итд. Ова питања треба свуда решавати уз помоћ Народно-ослободилачких одбора и преко задруга, у које треба да уђе сваки поштени произвођач и домаћин на селу, читава омладина и сваки радник у фабрици, чиновник и намештеник у надлештву. Овде је најважније да наш Уједињени савез има што више иницијативе. Тако ће се читав наш савез укључити у решавање свих наших општенародних проблема и постати још јача помоћна полуга нашој власти у привредном подизању и изградњи државе, постати покрет у коме сваки члан, свака организација гради и ствара. Тако ћемо највише помоћи да се сетва најбоље изведе.

Р. ПАНТОВИЋ

НЕДЕЉА ПРОЛЕЋНЕ ОФАНЗИВЕ

„Омладина", лист Уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије, објавила је у бројевима 32 и 33 позив омладини Југославије да учествује у светској омладинској недељи, која ће се одржати од 21 до 28 марта, под називом „Недеља пролећне офанзиве".

Светско омладинско веће, које је образовано на Међународној омладинској конференцији у Лондону 1942 године, упутило је крајем 1943 године позив омладини целога света за спровођење светске омладинске недеље. У тој недељи омладина читавог света повећава своје напоре за уништење фашизма, тог највећег непријатеља човечанства. У тој недељи омладина читавог света успоставља чвршће међусобне везе разних омладинских организација и јача јединство омладине целога света.

Прошле године наша омладина, због слабих веза, није учествовала у „Недељи пролећне офанзиве". Ове године, захваљујући сјајним успесима Црвене армије и савезника, захваљујући ослобођењу великог дела наше домовине, наша омладина успоставила је добре везе са Светским омладинским већем и има пуне могућности да заједно са омладином свих других земаља учествује у „Недељи пролећне офанзиве".

На позив нашег Централног одбора УСАОЈ-а, омладина Србије ће појачати своје напоре за што брже окончање рата и обнову наше ратом пострадале земље, она ће појачати везе са омладином свих других земаља и у „Недељи пролећне офанзиве" она ће, заједно са омладином целе Југославије, показати свету снаге и способности Титовог покољења.

Нећемо дозволити да у Срему труне кукуруз

Помоћи нашим крајевима што брже и што обилније, један је од главних задатака који се поставља пред народ Србије, пред његову омладину. Уједињени савез антифашистичке омладине Србије преузео је на себе организацију помоћи пострадалим крајевима. Упоредо са тим омладина је извршила низ других акција. Јачином воље и одушевљењем за рад омладинци су успели да туку норме постављене од стране стручњака. Током рада на сечи омладина је јасно показала да се јуначки и пожртвовано бори на фронту обнове и рада и да нема препреке која би је зауставила. То, што је омладина успела да изврши постављене задатке раније него што је било предвиђено, доказује да је она потпуно свесна своје улоге у општем, народном животу, доказује да она може и хоће да се прихвати и тешких акција као што је то било на Руднику, на Црном Врху, на раду у фабрикама, радионицама, на подизању мостова и оправци путева.

Завршетком сабирне акције и сече дрва омладина није испунила све обавезе према нашим пострадалим крајевима. Данас тамо влада глад и потпуна немаштина. Потребно је још сакупљати и хране и одела, обуће итд.

Омладинка Душанка Веселиновић из Београда зато и пише свом брату на Црном Врху: „Видим да сви мислите да сте већ постали ударници. Не, ви сте тек почели да радите." Кроз писмо ове омладинке говори наша омладина, она омладина која данас организује транспорте хране за пострадале крајеве, обнавља привреду, ради у фабрикама и радионицама, гради мостове и путеве, сече дрва по планинама Србије.

У низу акција омладина Србије има да изврши и важан задатак: бербу кукуруза са сремских њива. По широким пољима Срема и јужног Баната лежи на хиљаде вагона необраног кукуруза. Фашисти у свом бегству нису успели да покупе или попале плодове сремских њива, они нису успели ни своје домове да испразне. Народ Срема није могао на време да обере летину. Немогуће је било радити на њиви, када се борба водила за сваку кућу, за сваку стопу земље. Данас омладина и народ Срема масовно учествују у народно-ослободилачкој борби. Они и данас сносе терет фронта и блиске позадине, они хране војску, преносе муницију, граде аеродроме и путеве. А 18.000 јутара треба обрати! Сремска омладина не може сама да изврши бербу; за брање ове количине кукуруза потребно је око 15.000 берача — они би тај посао могли да заврше за врло кратко време. Свршити бербу што раније, од великог је значаја и за нову сетву. Ако се не обере све оно што је остало по њивама, ако се на тај начин не оспособи земљиште за сетву, онда ће бити немогуће посејати довољну количину житарица, потребну за исхрану наше земље. Зато омладина мора да напрегне све своје снаге, како би се сабрала што пре храна која лежи по пољима и тамо трули. Земља мора да се ослободи презрелог плода, мора да се оспособи за сетву.

Омладина Војводине предложила је на свом I Конгресу да се организује сабирање хране и сакупљање још необраних плодова. На обласној конференцији омладина Срема решила је да, рачунајући на своју радну снагу, доврши бербу кукуруза до 1 маја ове године. Омладина Србије схватила је да треба помоћи акцију бербе, схватила је да тиме омогућава исхрану опустошеним крајевима Лике, Далмације, Црне Горе и Босне. На иницијативу Уједињеног савеза антифашистичке омладине Србије почело је организовање радних батаљона. Омладинци — ударници са Рудника показали су и овог пута решеност да учествују у акцији, шта више они су били главни агитатори међу омлади-

Београдски радни батаљони полазе у Срем

(Наставак са 1 стране)

ном. На састанцима и конференцијама говорили су они омладини о тешком, напорном раду на Руднику, објашњавали су тешкоће око сече, осветљавали појединости из заједничког живота. И кроз њихове речи омладина је разумела шта значи ударништво, шта значи својом радном снагом помагати напаћене крајеве наше домовине. Осетили су омладинци да њихови другови, који су пре месец и по дана отишли на Рудник, нису исти, видели су они у њима снажне ударнике. „Рудничани" су говорили, подељени у агитационе тројке, на свим митинзима, приредбама, конференцијама. Сваки моменат био је погодан да се омладини објасни значај борбе у Срему. Одржано је преко 50 конференција по омладинским домовима. После сваке растао је број пријављених омладинаца. Исто тако омладинци шабачког, ваљевског и крагујевачког округа активно раде на прикупљању што већег броја омладинаца. Ова три округа са београдским треба да обаве једну четвртину целокупног посла. Заједно са 7.000 Сремаца, 2.000 Македонаца, 3.000 Бачвана, 2.000 Банаћана радиће 4.600 омладинаца из Србије, од којих 2.000 из самог Београда. У току неколико дана пријавило се више од 650 омладинаца и омладинки. Од њих је формирана I београдска радна бригада састављена од 500 омладинаца и омладинки, која је отишла 23 фебруара на рад предвођена педесеторицом ударника са Рудника. Снабдевени са 1.200 српова, 100 пари ципела, 300 џакова, 275 кг. сапуна и 100 кутија сапунског прашка кренули су омладинци на радилишта: 300 у Бешку а 200 у Руму. 22 фебруара, приликом формирања радне бригаде говорили су омладинци ударници са Рудника. Командант ново-формиране београдске бригаде Љубиша Ристовић, омладинац из IX рејона, који се као командант III бригаде на Руднику истакао својим ударништвом, рекао је: „Одмах после завршене акције на Руднику ми полазимо у Срем — у борбу! Позивам остале поштене омладинце да нам се придруже у раду. Манифестоваћемо још једном нашу спремност да сваки задатак свршимо ударнички." Зорица Хоџера, ударница, позвала је женску омладину на заједнички рад. Она је нагласила да је „акција борбе прикупила много већи број омладине" и да су „омладинке током рада на Руднику показале много примера херојства и пожртвовања. Ми ћемо створити бригаде и дивизије, ми ћемо обновити нашу земљу", рекла је она.

Одласком I радне бригаде није завршена акција прикупљања омладине; 50 омладинаца-ударника остало је да настави и даље агитацију за борбу у Срему. Потребно је сваком омладинцу објаснити да борба мора што пре да се заврши и да она значи повећање помоћи нашим крајевима у којима влада глад. Ниједан поштен омладинац неће остати скрштених руку. Својим одзивом наша омладина још једном ће доказати способност за практично решење задатака који се пред њу постављају. Масовним учествовањем омладина ће на делу, непосредно и јасно испољити неизмерну љубав која је везује за све народе наше отаџбине.

НАША ДЕЦА У БУГАРСКОЈ

Централно прихватилиште за слање и смештај југословенске деце у Бугарској, отпремило је бугарским санитетским возом из Београда 264 детета са 12 учитеља и 6 васпитача. Њима ће се у Крагујевцу прикључити 336 деце из крагујевачког округа са 14 учитеља и 5 васпитача.

Са нашом децом отпутовао је у Бугарску и известан број словеначке деце са словеначким учитељима и васпитачима.

Централно прихватилиште примило је извештај из Рушчука да је тамо смештено 691 дете. У самом Рушчуку има 6 домова за југословенску децу. Главном прихватилишту стигло је данас 250 писама од деце, учитеља и васпитача из Бугарске. Ова писма биће упућена дечјим родитељима.

Према примљеним извештајима сва деца, која су до сада упућена у Бугарску, стигла су здрава и задовољна у своје домове. До данас није било ни једног случаја мало тежег обољења, нити је било ма каквих незгода ни несрећа на путу. Само је једно дете са успехом оперисано од запаљења слепог црева и то је једина озбиљна лекарска интервенција код наше деце у Бугарској

(Танјуг)

ВОЈНО-ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Ликвидирање немачких упоришта у позадини фронта — припрема за нове офанзивне ударце.

Опште обележје војне ситуације у протеклих седам дана остаје и даље пуна савезничка иницијатива на свим фронтовима. На многим секторима фронта, нарочито на Истоку, влада, у односу на темпо и обим операција претходних дана, релативно затишје. Операције се често своде на ликвидирање важних непријатељских упоришта у позадини фронта и стратегиско појачавање сопствених положаја и остављају утисак генералних припрема за нови офанзивни ударац. Ово нарочито важи за сектор фронта маршала Жукова, у чијој је позадини ликвидирано необично јако немачко упориште Познањ. Том приликом убијено је 25.000 Немаца, заробљено 23.000 и задобијен огроман ратни плен. Између осталог 365 авиона и 584 топа. Заузимањем више десетина већих насељених места знатно су појачани совјетски положаји у Бранденбургу и на Одри. У Шлезији трупе маршала Коњева у жестоким борбама довршавају уништавање јаког непријатељског гарнизона у Бреслави. У Источној Пруској немачке опкољене дивизије долазе у све очајнији положај. Обруч око Кенигсберга свакодневно се систематски стеже. У огорченим борбама против јаких непријатељских тенковских и пешадиских снага осујећени су сви покушаји опкољених трупа да се пробију према пристаништу Пилау. Напредујући кроз северозападну Пољску у правцу Данцига, совјетске трупе су ослободиле град Черск, а опколиле Грудзјанц. У Померанији је заузет град Бројс Фридланд и низ других насеља.

Немачка добила још два непријатеља

Двадесеттрећег овог месеца радио Анкара је објавио саопштење да је турски парламент одобрио одлуку владе о објави рата Немачкој. Ову одлуку влада је донела с обзиром на меморандум британске владе да ће се, у сагласности са решењима Кримске конференције, само она нација сматрати савезничком и имати право на учешће на међународној конференцији у Сан Франциску 25 априла о.г., која до 1 марта 1945 објави рат силама осовине.

Само један дан после Турске, 24 фебруара и Египат је објавио рат силама осовине.

Завршено заседање Светске синдикалне конференције

Светска синдикална конференција у Лондону завршила је свој рад. Претставници шездесет милиона радника из свих крајева света расправљали су питање појачања и јединства радничке класе у ратним напорима против фашизма и у чувању борбених тековина, мира и слободе. На конференцији је постављен захтев да се појача помоћ ратом опустошеним земљама, међу њима и нашој земљи. Конференција је упутила поздравни телеграм маршалу Југославије и претседнику Националног комитета, другу Титу. У циљу стварања јединствене светске синдикалне организације образован је један комитет, у који су ушли и претставници наше земље.

Београђани манифестују своју љубав према Црвеној армији

Појачана ваздушна офанзива против Немачке

На западном и јужном савезничком фронту још увек нема крупнијих догађаја, али савезнички притисак на непријатељске положаје постаје сваким даном све јачи. Довршено је чишћење Луксембурга. Знатније офанзивне операције воде се у троуглу између Мозеле и Сара. Савезничке групе продрле су у Сарбург и воде уличне борбе. Посебно треба истаћи велику активност савезничког ваздухопловства. Берлин и читав низ градова у Немачкој доживели су по неколико тешких напада из ваздуха, а 23 фебруар забележен је као дан највеће савезничке ваздушне офанзиве, у којој је узело учешћа преко шест хиљада апарата.

Нови успеси Народно-ослободилачке војске на фронту у Босни

На нашем ратишту постигнути су нови значајни успеси. Главне борбе вођене су на босанском фронту. У Источној Босни поново је ослобођен Зворник. Двадесет друга немачка дивизија, која га је била заузела пробијајући се са југа, готово је потпуно сатрвена. Од 12.000 војника, колико је дивизија бројала у свом пуном саставу, 8.500 је избачено из строја. Напредујући јужно од Саве, наше трупе су ослободиле Јању и опколиле неколико мањих непријатељских група.

Друго жариште борбе налазило се јужно од Сарајева, у ближој и даљој околини Коњица, који је опкољен. Крупне непријатељске снаге концентрисане у Сарајеву, долазе у све тежи положај, због велике угрожености и сталног пресецања њихове једине комуникације са позадином, пута и пруге Сарајево—Брод. Напредујући са запада, наше трупе су поново освојиле Травник и сада непосредно угрожавају два важна упоришта на овој комуникацији Зеницу и Жепче.

Генерал Александер у Београду

Ових дана учинио је посету маршалу Југославије, другу Титу главнокомандујући савезничких снага на Средоземљу генерал Александер. Свечани пријем, који је приређен гостима у сали Официрског дома, претворио се у срдачну манифестацију нашег пријатељства и оружаног братства са Великом Британијом.

Прослава празника Црвене армије

Свечаније и радосније него икада раније је прослављен је ове године широм читавог света 23 фебруар, годишњица оснивања Црвене армије. Само у току последње године, Црвена армија је под генијалним руководством маршала Стаљина и његових војсковођа очистила потпуно своју социјалистичку отаџбину и заузела огромне области Средње и Југоисточне Европе, враћајући слободу десетини малих народа, који живе на овом простору.

Празник Црвене армије Београд је прославио једном од најлепших, највеличанственијих манифестација у својој историји. Преко сто хиљада Београђана, искупљених на Позоришном тргу, клицало је одушевљено својој ослободитељици. Говорници овог великог збора, Марко Никезић, секретар ИНОО, Љубодраг Ђурић, командант Београда, Др. Златан Сремац, члан Националног комитета, Драгољуб Јовановић и Радован Зоговић, подвукли су нашу безграничну захвалност Црвеној армији, нашу неразлучиву повезаност за њом, нашу решеност да се учимо на великом примеру совјетских народа и њихове војске.

Транспорт хране за Црну Гору и Санџак

Транспорт хране за Црну Гору и Санџак почео је ових дана. Храна из свих округа, изузев западних, шаље се преко Младеновца где се налази централни магацин, а одатле се експедује у Љубић где се смешта у прихватни магацин. Окружни одбор УСАОС-а формирао је одбор за организацију транспорта који на територији чачанског округа спроводи организацију претовара и мобилизацију транспортних средстава. Из Љубића ће свакодневно ићи 4 вагона до Овчар Бање, јер рампа не дозвољава већу могућност истовара дневно, а одатле ће, због порушених мостова, чачански округ колима пребацивати до жељезнице у Ужичкој Пожеги. У Љубићу и Овчар Бањи формиране су омладинске радне чете, које врше истовар и утовар. Ужички округ транспортује намирнице до Нове Вароши. Од Ужичке Пожеге до Ужица жито ће ићи жељезницом, а од Ужица до Драглице (45 километара од Ужица на путу за Нову Варош) камионима, које ће дати команда чачанско-ужичког подручја. Од Драглице до Нове Вароши пребацивање ће се вршити колима мобилисаним из златиборског среза. По свим местима где се врши пребацивање жита, формиране су омладинске радне чете и прихватилишта за стоку и људе. Тешкоће око транспорта су озбиљне. Прво, због недостатка транспортних средстава, лоших путева и оскудице у поткову и сточној храни. Друго, због преоптерећености транспортних средстава у вези са снабдевањем војних јединица, које иде тим правцем. Омладина златиборског среза редовно рашчишћава пут од снежних намета на својој територији и одржава га у употребљивом стању. Један од озбиљних проблема су џакови. Омладина ужичког и крушевачког округа спровела је акцију прикупљања џакова. Иако се свуда осећа велика оскудица у џаковима, крушевачки округ дао је 200 џакова, док је омладина ужичког округа и поред далеко веће исцрпености и оскудице показала више разумевања и скупила неколико стотина џакова. Нарочито се у томе истакао рачански срез.

У чачанском и ужичком округу омладинске организације повеле су живу политичку активност у циљу активизације и мобилизације свих снага на решавање тако важног задатка, који је наша народна власт поверила омладини. Одржавају се политичке конференције са темама за братство и јединство наших народа на делу. У самим омладинским радним четама прорађује се материјал који третира проблеме братства и јединства наших народа. Народно-ослободилачки одбори, ЈНОФ и одбори УСАОС-а у ужичком округу, настоје живом агитацијом да задатак мобилизације запрежне стоке буде заиста на добровољној основи. Под паролом „Вратимо дуг пролетерима", омладина је спремна да реши све тешкоће, па ма какве оне биле, када је у питању братски народ Црне Горе и Санџака, који гладује, а који је дао све за ствар слободе наших народа. Народ и омладина никада не заборавља IV црногорску и V санџачку бригаду, које су се херојски борile за ослобођење њиховог краја.

Омладина са њој својственом упорношћу и одушевљењем, обавља све поверене послове. У томе се нарочито истакла омладинска радна чета из Ужица, у којој има више другарица. Такмичећи се она врши истовар џакова из вагона у магацин. Шеснаестогодишње омладинке дижу џакове, мере их и носе. Од њих је у целој чети призната и најбољи ударник другарица Добрила Пејчевић, која је пренела из вагона до магацина за три сата 105 џакова. Тако исто се истакла и другарица Нада Ћировић. И десетина ужичких пионира дошла је на станицу да истовара џакове. Старијима је требало доста времена док су убедили пионире да су они још слаби да носе џакове. Тек када им је речено да они треба да скупљају канап за везивање одвезаних џакова, они су пристали да одустану и да оду да траже канап. Пошто нису нашли канап пионири су скупили танку жицу и обезбедили је за све џакове. Пионир Миле Ивановић се највише истакао.

Ето тако омладина решава и тај задатак. Али и ово све није довољно. Потребно је још више уложити труда, још више самоодговорности и упорности да бисмо сутра могли ведра чела рећи народној власти: „Извршили смо и овај задатак!"

Резултати рада омладинаца на Црном Врху

На Црном Врху данас ради 1300 омладинаца. Такмиче се они у извлачењу оборених стабала, поправци и изградњи пруге и културно-политичком раду. Сваким даном расте количина обореног и уметреног дрвета, повећава се број метара постављене пруге. У борби са снегом, стогодишњим стаблима и стеновитим тереном рађају се омладинци-ударници. Под тешким условима рада омладинци успевају да туку постављене норме. Радилиште се налази дубоко у јарузи. Треба ићи преко снега покривеног кором леда; ноге пропадају, пут је клизав.

Омладинци моравског округа са једном четом Космајаца почели су са радом још 17 јануара. Они су формирали I бригаду и чине њен трећи батаљон. До 7 фебруара успели су да подигну 9 барака за становање омладинаца, трпезарију и стају за смештај волова. Раваничка десетина је успела да подигне бараку у рекордном времену од два дана. Невреме и снежне мећаве обустављале су често рад; омладинци су у два маха чистили пут од снега у дужини од 50 км. По доласку осталих другова, Космајци су радили на изградњи барака, а Моравци су после четвородневног рада на прузи отпочели са извлачењем дрва. Заједно са друговима зајечарског округа они су постигли рекорд у постављању пруге: за један дан 608 м. Укупно је постављено 4.400 м. пруге. Радећи на изношењу дрва, они су за 5 дана извукли 490 куб. мет. И по ударничком раду и по делатности на културном пољу III батаљон је на првом месту. Двадесет ударника I бригаде, међу којима су Радоје Јефтић, Душан Тасић и Стојан Милановић, подижу ударнички дух омладинаца.

На месту где друм пролази круз шуму ради читава II бригада: лесковачки, нишки и топлички батаљон. 66 Лесковчана избацило је за једно пре подне 33 куб. мет. Они су најмлађи и најборбенији. Лесковац је дао најбоље ударнике: мали 15-годишњи Благоје Станојевић је највреднији и најдисциплинованији омладинац у I батаљону. У три батаљона проглашено је преко 20 ударника. Друга бригада је у року од 15 дана имала 1.730 радних дана, у току којих је изнешено 1.095 куб. мет.

У једној јарузи раде омладинци III бригаде. Београђани, у саставу I батаљона имали су у времену од 1—14 фебруара 696 радних дана. За то време изнели су 269 куб. мет. дрвета; просечно је сваки омладинац износио дневно око 37 куб. мет. I батаљон има пет ударника од којих су се Гицић Александар и Поповић Светомир нарочито истакли. I батаљон је издао до сада два броја зидних новина.

Топличани сачињавају II батаљон. Такмичећи се са Лесковчанима, они су за један дан избацили 101 куб. мет. Од 9—14 фебруара они су за 441 радни дан изнели 338 куб. мет. дрвета и 500 шлипера. На сваког омладинца долазило је по 76 куб. мет. Најомиљенији и најпознатији ударник је Душко Ђорђевић. Он носи најдебља и најтежа стабла.

III батаљон, састављен од омладинаца пожаревачког округа, радио је на рашчишћавању пруге од снега и на проширивању тунела. Омладинци су радили укупно 452 радна дана и за то време проглашена су 4 ударника: Милан Малбашић, Влајко Николић, Бранко Главинић и Брана Јовановић.

Од почетка рада па до такмичења изнешено је укупно на пут 1701 куб. мет. дрвета. 504 кола превезла су до пруге 307 куб. мет., тако да се на друму налази 1.394 куб. мет. Помоћу 177 кола пребачено је 2.872 шлипера за пругу. *В. В.*

ЈОВАН МИЛИЋ ДВА ПУТА УДАРНИК

Он није колос који својом великом снагом надмашује своје остале другове у раду. Напротив, он је мали, на изглед физички слаб. Али кад се са њим разговара, види се колико је јака његова воља за радом и стварањем.

Родом је из села Видровца, срез неготински. Ђак је VII разреда гимназије. Када је требало поћи на Црни Врх, он је одмах напустио школу и пошао на рад. Од првих дана рада истицао се свуда и на сваком месту и први проглашен за ударника. Да би оправдао звање ударника, он је настојао да још боље ради. Данас је он први два пута ударник у нашој бригади.

На питање шта га је побудило да пође на Црни Врх, он одговара:

„Оно што и наше другове 1941 године да оду у шуму — љубав према домовини. Ја нисам могао да дам свој допринос у народно-ослободилачкој борби и зато хоћу да се сада, на овом пољу рада одужим домовини".

„Ти си напустио школу. Сматраш ли да је то ипак за тебе велика жртва?"

„Школа је нешто сасвим незнатно према овом задатку. Разуме се, за ово време. Лични интереси отпадају кад је у питању домовина".

„Шта мислиш о утицају нашег рада на омладинце?"

„Кроз наш рад прилично се развило другарство и омладинска свест. Заједнички живот нас је удружио и повезао. Увођењем колектива запазио сам да се код омладинаца губи себичност и да јачају социјална осећања".

„Како си задовољан новим звањем ударника?"

„Звање није тако важно. Важан је рад. А ја имам јаку вољу, више него кад сам био код куће. Увече се враћам уморан од рада, а већ ујутру осећам нову снагу. Кад бих имао снаге колико воље, верујем да бих много више постигао."

„Шта мислиш после завршетка овог рада?"

„Прво ћу се одморити, а онда наставити школу. Али ако је потребно ићи ћу и на друге радове, ја сам спреман да и тамо први пођем."

И младић у сељачком оделу са ђачком капом на глави узима своју торбу и жури на рад.

„Ударник" бр. 4
Црни Врх *Д. М.*

ДРУГОВИ И ДРУГАРИЦЕ!

ЈОШ МНОГО ПОРУШЕНИХ ДОМОВА, ПУТЕВА, ПРУГА И МОСТОВА ЧЕКАЈУ ДА ИХ НАШЕ РУКЕ ИЗГРАДЕ. ЈОШ МНОГИ ПРОБЛЕМИ И ЗАДАЦИ СТОЈЕ ПРЕД НАМА. СЕТВА ЈЕ НА ПРАГУ. ТРЕБА ПРИПРЕМИТИ И ОСИГУРАТИ ИСХРАНУ НАШЕГ НАРОДА. СВЕ ТЕ ЗАДАТКЕ ТРЕБА ОМЛАДИНА ДА ИЗВРШИ, У ДАНАШЊОЈ ВЕЛИКОЈ АКЦИЈИ ОБНОВЕ ЗЕМЉЕ НИЈЕДАН ОМЛАДИНАЦ НЕ СМЕ ОСТАТИ ПО СТРАНИ.

СТУПАЈТЕ У НАШЕ РАДНЕ БРИГАДЕ И ОДУЖИТЕ СВОЈ ДУГ ДОМОВИНИ И НАРОДУ!

ОМЛАДИНЦИ СА ЦРНОГ ВРХА

СА ФРОНТА РАДА

У једном од наших предузећа за израду обуће ради се живо и са великом вољом. Поред старијих радника на раду се налазе и око 60 омладинаца и омладинки са којима су руководиоци предузећа необично задовољни и истичу их за њихов рад. Свуда, пролазећи редом кроз радионице, видимо посао у пуном напону. Том њиховом борбеном духу не смета нимало што су услови рада прилично тешки. По радионицама се често не ложи и није лако држати дуго хладне алатке у рукама.

У кројачници, нагнути над послом, омладинци-радници заједно са својим старијим друговима врше прве радове на изради ципела. И редом, кроз све радионице, наилазимо на исто радно расположење. У шлосерају, на великој фрез-машини ради омладинац Бранислав Стојановић. Он израђује и поправља најнеопходније и најважније делове за све машине у предузећу. Занат је изучио у самој фабрици и показао је толико способности и такву вредноћу, да му је поверен посао на једној од најважнијих машина. Он је врло агилан и у слободним часовима се нарочито истиче у културно-просветном раду.

Слободанка Златић за машином

Чести су примери да омладинци и омладинке остају по цео дан на послу, радећи без престанка и не обазирући се на умор. Они знају да раде за фронт — за победу и у томе не сме ништа да им смета. Омладинка-радница Слободанка Златић ради на машини, на којој би мушкарац требало да ради. „Ја радим на свим машинама. Хоћу да радим за војску и земљу и зато ми није ништа тешко!" Она је својим напорним радом постигла велики успех и похваљена је од стране руководиоца предузећа за своје ударништво.

У производњи се постижу сваким даном све бољи резултати, иако је рад недостатком материјала у многоме отежан. Али се и поред тога ради пуном паром. Засада се израђује по 500 пари ципела и 500 пари опанака дневно за војску, поред других мушких, женских и дечијих за грађанство. Све што може да се искористи, да би се макар и један пар ципела више направио, искоришћава се.

Исто се тако ради и на културно-просветном пољу. Омладинци су окупљени у УСАОС-у и имају свој одбор у фабрици. Њихов рад на том пољу је врло обиман. Од секција им се највише истичу дилетантска и хорска секција као и зидне новине. Последњи број, који је посвећен Црвеној армији, врло је лепо уређен и опремљен. У самој фабрици омладинци имају добро уређену салу за приредбе, са читаоницом која располаже са око 350 књига. Ту се одржавају, сем ширих радничких конференција, два пута недељно и омладинске конференције. *Д.*

РАДНИЧКА ОМЛАДИНА НА ДЕЛУ ОБНОВЕ

Поред жељезничке пруге лежали су разбацани остаци некада велике и масивне гвоздене конструкције. Гомиле опаљеног и искривљеног гвожђа, брда отпадака и ситних комадића, нагорели балвани итд. Немци су се при своме повлачењу трудили да што више онеспособе и униште.

Али, данас је сасвим другачија слика. Вредне руке наше радничке омладине, која се прихватила тешког и напорног посла, онако као што то чине и наши млади борци на фронту, успеле су да већ данас, на местима некадашњих рушевина, ничу снажне контуре новоизграђених конструкција.

На радилишту је врло живо. Преносе се плоче, намештају стубови, ударају чекићи, раде швајс-апарати... Све је напрегнуто. Па ипак ту и тамо, кроз лупу чекића, зуку мотора и машина, чује се песма. Свуда се види напор, али радостан напор, јер он доприноси заједничкој борби и води победи. Са лица омладинаца-радника, који сачињавају највећи део свих радника на радилишту, чита се схватање важности самога посла. Они осећају да сваки постављени стуб, сваки намештени шраф, сваки обрт машине, сваки ма и најмањи напор, који се улаже, доприноси победи и убрзава је. Они са вољом раде напоран и тежак посао; раде га ударнички.

Посао око постављања нове гвоздене конструкције је врло сложен и великих размера. Ту ради и екипа механичке радионице „Гоћевац", састављена готово сва од радничке омладине. Ови омладинци су показали велики успех у послу. Све су то млади бравари, монтери, швајсери, који раде непрекидно у три смене. Они су успели да увек на време или чак и пре рока испуне постављене задатке и да добију похвалу руководиоца посла као најбоља радионица на радилишту.

Ти резултати и похвале што су их добили, сведоче о борбеном духу наше радничке омладине и о њеној жељи да да што више за фронт. А кад их човек запита ко је од њих најбољи, ко је највећи ударник на раду, они вас чудно погледају, слежу раменима и одговарају, као да је то сасвим обична ствар: „Па, знаш, друже, код нас сви раде ударнички. Када добијемо задатак да нешто извршимо, ми знамо да то треба урадити брзо и исправно."

Тако је и код осталих. Мало подаље, на другим деловима раде око 60 омладинаца-радника из фабрике „Рогожарски". Они су махом дреери, електричари и монтери и раде у две смене. Под тешким околностима, по мразу, леденој киши и ветру, по хладној и влажној ноћи, на високим конструкцијама они врше своју дужност. И не само да савесно обављају стручан посао, који им је поверен, него се и труде да ураде увек више него што им је стављено у задатак. Тако су Јоцковић Јоцо и Милан Бошковић, обојица швајсери, свршили посао на заваривању, који је био предвиђен за 5 дана, у року од свега два дана.

И тако свуда!

Рад се одвија брзо и успешно. Све тече без застоја, посао напредује, ново се диже из рушевина.

Д.

Тако се ради на Црном Врху: цепаница за цепаницом износи се из дубоких јаруга

Омладинац-радник на швајс-апарату

Народни хероји Милоје Милојевић

Црномањасти човек, одмерених покрета и тихог гласа, кога видимо пред собом, један је од оних људи, који носе назив и одликовање Народног хероја. И поред пренатрпаности пословима радо је одвојио један део свог скупоценог времена овај Народни херој, који тај назив носи од 18-X-1942. да би дао изјаву за „Младог борца". „Радује ме што омладина узима тако живог учешћа у народној борби и што се интересује за оно, што је наша млада војска извојевала, јер ће само тако знати да цени и сачува њене тековине", говори генерал Милојевић.

Он спада у ред оних људи, које су тек борба, патње и искушења ставили на оно место које им припада. Мржња против неправде и насиља нашла је место у његовој души још од раног детињства. Прошлог Светског рата Аустријанци су му стрељали оца, сељака из Урсуле, крај Крагујевца, где се и он родио. Тешка судбина сирочета научила га је да подноси животне тегобе. У шеснаестој години је иступио из трговачке радње, у којој је дотле био запослен, и отишао у подофицирску школу. Из војске је изишао чим му је истекао законски рок. Још онда је осетио капитулантски дух, који је владао у њој и који је довео дотле да хиљаде часних бораца буду издане од својих команданата и предате Немцима у заробљеништво. Тада се он три дана јуначки борио код Јужног Брода, да би најзад доспео у логор у Скопљу. Не могући да трпи срамоту, после петнаест дана бежи из заробљеништва и са породицом напушта Скопље и одлази у родно место.

Кад је народ почео да се организује и да води борбу против окупатора, он је био један од првих, који су ступили у партизанске редове. Каже да њима није пришао ни из каквих политичких разлога, већ једино што је видео да они часно и поштено воде борбу с непријатељем, а не спекулишу као разни камуфлирани издајници.

Војничка каријера генерала Милојевића је врло разнолика. Не може се рећи којим је делом пре заслужио назив Народног хероја. Свако од њих је поглавље за себе.

За време III офанзиве, борећи се у саставу I пролетерске, добио је тифус. Иако тешко болестан учествовао је у борбама за Дувно, које је његова бригада заузела. Но убрзо је она пред надмоћнијим снагама Францетићеве Црне легије морала да напусти град. „Те ноћи ми је било врло тешко", прича друг генерал, „жалостило ме је што смо напустили град и што је непријатељу пао у руке велики плен. Потражио сам добровољце за напад на Дувно и са њих петорицом, колико их се јавило, кренуо на њега. Добро наоружани бомбама и митраљезом терали смо овце пред собом и успели да се неопажено пробијемо до центра града, где су пролазиле непријатељске колоне. Посаду тенка са чела колоне, која је седела на куполи, ликвидирали смо са неколико бомби. Следеће бомбе су одлетеле под гусенице другог тенка, док смо трећи са даљине од једног метра избацили из строја." На наоружане мотоциклисте и пешадију, који су наступали за тенковима генерал Милојевић, онда заменик команданта београдског батаљона, отворио је ватру из стојећег става. Нечувеном смелошћу и херојством успео је да са пет другова растера непријатеља пред којим се цела бригада повукла.

Небројено пута рањаван, он никада своје ране није одболовао. Као правдајући се говори: „Шта ћу, није се онда имало времена за лежање." У IV офанзиви, када је од авионске бомбе рањен на више места и кад му је једно веће парче озбиљно повредило кичму, могао се видети како придржаван од другова јаше на коњу и заузима Улог.

После битке код Сутјеске већа формација авиона напала је његову јединицу и тада му је од експлозије једне бомбе пукла кост на глави и повређено лево раме. Највећи губитак га је задесио, када је као војни инструктор био у новоформираним далматинским јединицама. При једном продору у непријатељске редове запао је у јаку митраљеску и минобацачку ватру. Једна граната, која је пала недалеко од њега ранила га је на седам места и он је остао на попришту борбе. Другови су мислили да је погинуо и повукли су се. Целу ноћ без свести, окупан у крви лежао је у прашини и тек се пред зору освестио. Натчовечанским напорима се дигао и са митраљетом у руци прокрчио себи пут кроз непријатељске редове до својих другова. Био је спасен, али је том приликом остао без једног ока. — Кад је Лола Рибар погинуо и он је био поред авиона нападнутог митраљеском ватром из ваздуха. Ма да тешко рањен у ногу и леђа пет дана доцније одлази у Каиро као члан наше војне мисије код Савезника на Средњем Истоку.

Војну вештину није учио са књигом у руци, него на бојном пољу. Чувени су постали његови продори кроз редове непријатеља и освајања „неосвојивих" тврђава. Битка на брду Кленак, када се са пет-

наест људи пробио непријатељу за леђа и разбио 600 усташа, не може се заборавити.

У најтежој ситуацији се налазио генерал Милојевић у V офанзиви. Тада је из правца Фоче бранио отступницу нашим јединицама које су се повлачиле у правцу Црне Горе. Непријатељ је бацио више пукова и бригада на део фронта, који је он држао и успео да се неопажено привуче на стотинак метара од наших јединица. „Напад ме је затекао на спавању", прича генерал Милојевић. „Кроз главу ми је само сенула мисао да нам је повлачење за Црну Гору отсечено, ако се не одржимо. Иако смо били знатно слабији, командовао сам одмах противнапад на целој линији фронта. Сви су овај напад сматрали лудошћу, али ја сам примио сву одговорност на себе и остао упорно при својој одлуци. За два сата борбе пробили смо непријатељске линије, разбили непријатеља и брзо га уништили."

Необична хладнокрвност и одважност говоре из свих дела 32-годишњег Народног хероја. Једном приликом су I и II пролетерска нападале у правцу Ливно—Дувно и требало је I пролетерској пренети наредбу за покрет ка Дувну. Са два аутомобила и 15 људи упао је генерал Милојевић у редове усташа. Била је мрка ноћ, а фарови су заслепљивали очи. Усташе су мислиле да имају посла са својим официрима и потанко су давале обавештења о својим положајима. Још су и ауто, који је био запао у блато изгурали на чврст друм. Пошто је било немогуће пробити се даље, генерал Милојевић је са људима изишао из аутомобила и запитао усташе, да ли знају с ким имају посла. Скинуо је капу и поднео је под фар. Петокрака је засијала, а ватра из оружја наших бораца покосила је најближе усташе.

Другом приликом је овај Народни херој сам упао у ров усташа и натерао их да пуцају на Немце.

Кад се вратио са Средњег Истока учествовао је у ослобођењу Мљета и Корчуле. Јуна 1944 је пребачен авионом у Србију и примио команду над XXI српском дивизијом. Учествовао је у борбама за заузимање многих места у Србији, као и у ослобођењу Београда.

Наша омладина треба да се добро упозна са делима народних хероја, како би се на њиховим примерима учила да ствара херојства борбе и рада.

Б. С.

СРЕДЊОШКОЛЦИ ЗА ОБНОВУ НАСТАВЕ

На предлог месног иницијативног одбора УСАОС-а одржан је у Београду 20 ов. мес. састанак, коме је присуствовало преко сто ученика и наставника из разних београдских средњих школа. На том састанку средњошколци, активни чланови УСАОС-а, изразили су жељу да се што пре покрене настава у виду курсева из српског, руског, енглеског или француског језика, математике и хигијене. Због тога је било одлучено да се у свим београдским средњим школама одрже скупови ђака и професора, на којима би се покренуло то питање. Поред тога, већина школских зграда је оштећена и потребно их је одмах оправљати. Средњошколци су предложили да сами дају радну снагу, тиме што би формирали средњошколске радне јединице.

Средњошколска омладина Београда увек је показивала високу свест и велико родољубље. У најтежим моментима за наше народе, за време тешке немачке окупације, београдски средњошколци су чврсто стајали уз свој народ и борили се за његова права. Жртве, које је средњошколска омладина Београда узидала у темеље наше демократске федеративне Југославије, најбоље нам о томе говоре. И ова најновија акција београдских средњошколаца показала је већ извесне корисне резултате. До сада су одржани зборови средњошколаца и средњошколки скоро у свим београдским средњим школама. На тим скуповима присуствовало је преко 1700 средњошколске омладине. У свим овим школама покренуто је питање курсева, које су сви ђаци одушевљено прихватили и одмах се уписивали. У неким школама средњошколци су тражили да иду у Срем на бербу кукуруза. Тако се у II мушкој гимназији одмах пријавило 30 средњошколаца, а у VI женској 12 средњошколки. У III мушкој ученици су на крају збора решили да створе радни батаљон за оправку своје школске зграде.

Напори београдских средњошколаца за обнову наставе и покретање курсева из појединих предмета нису свуда наишли на потпору професора и директора. Још увек неки професори и директори не могу да схвате да је у новој Југославији настало и ново доба и да се не мора увек „чекати на акт из министарства" да би се што корисно урадило. Тако, на пример, директор I мушке гимназије није нашао за сходно ни да присуствује састанку својих ученика, јер није добио никакав акт из Повереништва просвете у вези с тим. Има на жалост и таквих директора, који на исти начин скидају шешир данас у Повереништву просвете, као што су то радили пре рата у Министарству просвете или за време окупације у Јонићевом кабинету. Тако је, на пример, директор IV женске гимназије, када су ученице дошле код њега да се договоре о покретању курсева, рекао: „Ја нисам добио никакво наређење. Шта ћете ви то? — Ви — деца." Али, може се наћи у Београду и таквих директора, којима не би смела бити поверена тако одговорна дужност да воде бригу о васпитању наше омладине, оне омладине, коју са поносом спомињу сви демократски народи. На пример, директор II мушке гимназије је као директор за време окупације претио ученицима: „Све ћу ја вас у Паланку!" А директор III мушке још пре рата је као директор исте школе прогањао напредне средњошколце, а за време окупације био је истакнути четнички агитатор у Јајинцима.

И поред свих тешкоћа на које наилазе, београдски средњошколци раде упорно на стварању јединства свих средњошколаца и на обнови своје школе. Они се надају да ће наша народна власт и њени просветни фактори исправити све недостатке и упутити средњу школу у правцу, којим ће се најбоље васпитавати наша млада генерација. Уједињени савез антифашистичке омладине Србије спреман је да у том погледу народној власти пружи најпунију помоћ.

Ј. М.

Народни универзитет

Ширити научне истине, ширити просвету, значи наоружавати народ. Ненародни, реакционарни режими бојали су се наоружаног народа: они су хвалили науку, али су уствари зазирали од ње, гледали да је некако поткупе, да је одвоје од народа.

Данас су прилике другојачије. Данас сам народ ратује, сам народ гради и подиже своју нову државу. И њему је потребно што више духовног оружја, што више знања. Отуда велика пажња и брига коју наше народне власти поклањају културно-просветном раду. Организују се аналфабетски течајеви, отварају се, упркос свих тешкоћа, основне школе и гимназије, ничу народни универзитети. У Београду већ дуже време ради једна од наших најпопуларнијих просветних установа — Коларчев народни универзитет. Управа универзитета предвидела је у свом програму читав низ врло занимљивих предавања из области природних наука, политике, привреде и технике. И по актуелности тема и по високој стручности предавача, ова предавања заслужују пажњу најшире публике.

У среду 21 ов. мес. одржао је професор Сима Милојевић предавање о положају Словеније у саставу федеративне Југославије. Када говоримо о Словенији, федералној јединици нове Југославије не мислимо само на онај њен део који је улазио у састав бивше Југославије, него и на оне словеначке земље које су после насилне италијанске окупације и несрећног корушког плебисцита припале Италији односно Аустрији. Италија је уграбила за себе Бенешку Словенију, Западну Крањску и Истру, а Аустрија Корушку и Штајерску, што укупно чини једну трећину словеначке земље.

Словенија има врло истакнут геополитички положај. Њена сразмерно мала површина залази у три велике географске области: алписку, динарску и панонску, и у њој се додирују три највећа расна стабла европских народа, словенско, романско и германско. Преко Словеније воде врло важни путеви, који спајају средњу и балтичку Европу са Апенинским полуострвом и Јадранским морем.

Истакнут геополитички положај и слаба политичка организованост словеначког залеђа, условили су историску судбину Словеније: изузев кратког периода у раном средњем веку, она није имала праве државне и политичке самосталности. У тешким условима сталног туђинског угњетавања, нарочито германског, Словенци су показали изванредну отпорност и успели да сачувају свој језик и своју националну индивидуалност.

Словеначка привреда, поготову земљорадња, нема нарочито погодне природне услове развитка. Оранице чини само 20% пољопривредне површине, а земљиште је сразмерно мале родности.

Највеће природно благо Словеније су њене шуме, које заузимају близу половине читаве њене површине и служе као основица једне напредне дрварске индустрије. Од руда има највише мрког угља и боксита.

Словеначка је наша најразвијенија индустријска област, али је већина индустријских предузећа била у рукама страног капитала. Јако аграрно залеђе у истим царинским границама, обиље стручно способне радне снаге, и добро развијен саобраћај претстављају повољне околности за развитак словеначке индустрије, док недостатак већине сировина за прераду, које се углавном морају увозити, претставља главну неповољну околност. По просвећености становништва Словенија стоји испред свих осталих федералних јединица. Број неписмених у њој износи свега 8%. У погледу свог етничког састава она је потпуно јединствена јер Словенци сачињавају преко 94% њеног становништва.

Основни животни интереси, национални, политички и привредни, везују Словенију неразлучиво за државну заједницу југословенских народа. Само у ослону на остале југословенске народе сродне по крви, историји и језику, и у државној заједници са њима, моћи ће Словенија да нађе обезбеђење од агресије великог германског и италијанског суседа и осигура себи слободан живот и национално-културни развитак. Њена привреда, оскудна у средствима исхране сировинама, а јака у погледу индустрије, допуњује се са привредом осталих наших крајева, који имају изразито аграрни карактер. У новој Југославији Словенија ће бити на стражарском месту према германском и италијанском империјализму, коме је она кроз читаву своју историју јуначки одолевала. Она ће бити наша спона са западном и северозападном Европом. Из ње већ данас води дванаест пруга за иностранство, далеко више него из ма које друге федералне јединице.

ТАКО МИ ВРАЋАМО ДУГ

Полако се кроз ноћну тишину преноси: „Веза, тишина! Непријатељ је близу".

Непрегледне колоне људи, полако, без ларме заузимају полазне положаје.

Напред, скоро сасвим близу непријатеља, подвлачи се наша пешадија.

Затим митраљези, бацачи, топови...

Све се укопава, све се припрема...

Некад су се наши другови, уморни и гладни, носећи на својим раменима рањенике, склањали у врлети Козаре и Дурмитора испред хорди фрицева. Шрапнели тешких топова и „елитне јединице" пратиле су их у стопу. Као крвожедна јата гавранова летеле су штуке и свуда сејале смрт и пустош. Непријатељ је мислио да смо пропали... да је победа њихова...

А данас... Дуги редови укопаних бацача, десно од нас Руси, лево Бугари. Позади наша артиљерија... и „кањуше"... Као стреле крстаре совјетски авиони.

Команда пада: „Пали!" Као да се небо проломило! Хиљаде и хиљаде граната лети тамо преко, на њихов положај. Штекћу митраљези. „Кањушина" претећа песма — то је најлепша песма, симбол наше борбе и словенског братства. Лица Руса и партизана су озарена, погледи се сусрећу. Огромни стубови дима и пламена дижу се тамо на непријатељским положајима.

А непријатељ, бедан, избезумљено издигнутих руку бежи на запад!

Све остављају у безглавом бегству.

„Давај, давај, нагари!" смеју се Руси.

„Поздравите Хитлера", довикујемо ми.

*

Борба је престала. Над кукурузна поља спушта се мрак. Изгледа да је за тренутак све мртво. Уствари све је у покрету. То је само предах за наше бацаче и топове. Кратак одмор пред нову борбу, пред нову победу!

МИЛЕНКО КАРАН,
пратећа чета, II батаљон

„ПРОПАГАНДА"

Била је ноћ и на фронту је владало затишје. На неких 500 метара испред наших линија приметили смо неко комешање и почесмо опрезно проматрати. Када су нам се очи мало боље навикле на мрак, утврдисмо да је то аутомобил са микрофоном. Почели су прво са одвратним немачким шлагерима, а затим се зачуо глас неког уставе који нам на српском језику упути одприлике овакав позив: „Партизани! Предајте се! Код вас је у рововима блато, ви сте слабо обучени, немате шта да једете, код вас је беда и глад!" Па онда поново они исти омрзнути шлагери којима су Немци за време окупације кужили простор. Исто оно што нам је огавни „Зендер Белград" пружао за време окупације. Очекивали смо са напрегнутом пажњом. После мале почивке поново се је јавио: „Краљ Петар ће ускоро доћи у Југославију. Узалудна вам је трогодишња борба. Прићите нама, а парола нека вам буде: „Камерад, камерад! Европа, Европа! Не гледајте на руске крволоке што убијају недужно становништво Немачке". Хтели би, можда, фрицеви да нам још причају будалаштине и глупости, али ми то више нисмо могли да подносимо. И не дозвољавајући им да до краја отпевају своју песму наши су одговорили на њихов позив. Послали су им преко, као „паролу" нешто око 30 мина. Брзо их је прошла воља за „пропагандом", а остало им је да размишљају како да нам поврате краља Петра.

Љ. Ј.

МИТИНЗИ
омладине Космајске бригаде
поводом велике офанзиве Црвене армије

10 и 15 фебруара одржали су омладинци I, III и IV батаљона манифестационе митинге на којима су изразили своју љубав и оданост Црвеној армији, маршалу Стаљину, маршалу Титу, Комсомолу и СКОЈ-у.

На митингу I и IV батаљона отпевала је културна екипа Космајске бригаде химне и неколико песама. Друг Миодраг Ристић, борац I батаљона, говорио је „О значају совјетске офанзиве", а друг Александар Деспотовић „О улози Комсомола и СКОЈ-а у Отаџбинском и народно-ослободилачком рату". Друг Стеван Антонијевић је у своме излагању рекао: „Нећемо заостати за својим друговима и њиховим примерима пожртвовања и храбрости у борби за слободу свог народа".

Са митинга III батаљона упућена су два телеграма: Маршалу Титу и Централном комитету СКОЈ-а, у којима су омладинци изразили своју чврсту веру у победу, своје дивљење Црвеној армији и своју верност маршалу Титу и СКОЈ-у.

У БЕОГРАДСКОЈ ВОЈНОЈ БОЛНИЦИ

Још првог дана по уласу Црвене армије и наших одреда у Београд, док су се по улицама још водиле жестоке борбе, велики број омладинаца и омладинки долазио је у Војну болницу да се стави на расположење Управи. Сваким даном све се више добровољаца јављало. Омладинци

Рањени борац Светолик Станишић

и омладинке, било као болничари, медицинари, лекари и особље, својим пожртвованим и напорним радом помогли су овој највећој ратној болници на ослобођеној територији наше земље. Сви су они знали речи маршала Стаљина, који је једном приликом рекао, да после авијације и артилерије по својој важности долази војни санитет, јер исто толико, колико се борци боре са пушком без одмора и сна и санитетски радници боре се без одмора и сна са највећом пожртвованошћу.

Рад омладинаца у болници је напоран и тежак. Они не знају за радно време: дан и ноћ су једно — све зависи од стања болесника и рањеника. Лекари, медицинари, болничари и остало особље, сви су они једна радна јединица, једна велика породица, коју везује заједнички и напоран рад. Две трећине целокупног болничког особља сачињавају добровољни санитетски радници — већином омладинци и омладинке. Мало слободног времена, које им преостаје, посвећују они свом личном изграђивању у стручном и опште-културном правцу.

Сарадња између болесника и особља је чврста. Они заједнички, на сваком одељењу имају своје зидне новине, које су велика радост и болесника и особља. Оне су огледало њиховог рада, болова, весеља и успеха у болничком животу. Рањеници и болесници, који по неколико месеци леже у гипсу или прездрављују тешке болести, са вољом пишу, сарађују и читају своје зидне новине. Често предвече, могу се видети групе омладинаца и омладинки — болничког особља, како се окупљају око постеље неког рањеника или болесника, и где уз гитару, хармонику, песму и шалу развеселљавају свог рањеног или болесног друга. У тим часовима не осећа се ко је лекар, ко медицинар, ко болничар или вратар а ко болесник. Заборављају се патње и болови, напори и оскудица. А када који друг или другарица напусте болницу, у њиховим очима су сузе растанка. Никада они неће заборавити нежност и пожртвованост својих другова, који су помогли да они што пре оздраве.

Најмлађи рањеник и љубимац I хируршког одељења је 15-годишњи ученик гимназије и борац Светолик Станишић из Београда. Он је рањен 9 децембра у борбама у Срему у десну ногу. Сада лежи све до половине грудног коша у гипсу. Његове црне и паметне очи жељно гледају свуда наоколо и он прича, како је одмах по ослобођењу Београда отишао као добровољац у борбу. Он је млад, али са поносом каже да је пошао у борбу за слободу. Он је вредан. Иако тежак рањеник, он пише за зидне новине, чита и образује се.

Млади муслиман из Гостивара, 20-годишњи Бари Бајетовић, борац је од 1941 године. Борио се у Албанији све до пре 10 месеци, када је прешао у Србију и у борбама код Чачка био рањен у плућа. Он прича како се код њих у Македонији све било дигло у борбу. У његовим очима види се прекаљеност и вера у победу. Он жељно чита новине и са највећом пажњом из своје рањеничке постеље прати дневне догађаје.

Још много и много рањених омладинаца и омладинки причају о својој борби и својим ранама. Има их из свих крајева наше земље. Сви они, врелих руку и врелих срдаца, имају исти пламен и жар у очима. И кад се њихове рањеничке собе напусте, понесе се осећање непобедиве младости, чврсте вере у крајњу победу.

Ј.

Мујезиновић: Бирчанка

Командант четвртог батаљона

Капетан Тица је стари ратник. Прошао је кроз све борбе од 1941 године па до данас. Рањаван је осам пута. Ако га запитате за ране, рећи ће вам да је рањаван само четири пута. Остале ране не сматра за озбиљније, јер га нису дуже време одвајале од борбе. Оне су за њега незнатне.

У ком год је батаљону био, тај батаљон је постајао ударнички. Код Јајца су две чете батаљона, у ком је Тица био заменик команданта, запленише 9 шараца, 68 непријатељских војника убиле а 78 заробиле. На Чакору је његов батаљон јуришао на два комплетно наоружана батаљона непријатељских војника и потпуно их разбио. Том приликом заплењено је 10 брзометних „шараца", 4 бацача, убијено 56 Немаца и заплењен магацин пун муниције.

Храбри командант јуришао је увек на челу свога батаљона, а његови борци, пуни мржње према непријатељу и љубави према свом руководиоцу, ишли су увек напред и не гледајући с каквим снагама располаже непријатељ, увек су побеђивали.

Данас је Тица командант четвртог батаљона наше бригаде. На челу овог батаљона лепрша развијена застава добијена у августу прошле године за постигнути успех у току прошлог такмичења. Од прошлог такмичења па све до данас четврти батаљон се увек показао достојан своје заставе.

И у овом такмичењу батаљон команданта Тице показује се вредан на свим пољима рада. У задњој борби овај батаљон је избацио из строја 480 непријатељских војника од којих је 198 убијено.

Командант Тица и у такмичењу даје пример својим друговима. За пола сата Тица је научио да рукује пушко-митраљезом и тешким митраљезом „Максим", навестивши тиме такмичење свима руководиоцима у бригади.

ЉУБИЦА Б. ЛОПИЧИЋ,
проп. отсек X. крајишке бригаде

Преко телефона

Свиће. По који метак просвира кроз ваздух, па се све опет утиша. Наједном зове осматрачница, тражи централу. Јавим се јер сам ја дежурни. Траже везу са дивизионом. Укључујем и слушам разговор.

— Хало, „тешки", на нашем десном крилу, у непријатељским рововима, примећује се неко комешање и ларма. Изгледа да се тамо врши смена. Туците их брзом паљбом, синоћни елементи". —Убрзо тамо одјекује команда: „Даљина осамдесет метара, исти елементи, десно крило пали! Осматрачи, пазите! Пали!"

Чекамо напетих живаца резултат. Ево их, јављају се.

„Хало, „тешки", скрати за двеста педесет у десно". Опет се са још већим нестрпљењем очекује резултат. Одједном, осматрач сав радостан јавља: „Тешки", само тако туци! Погодио право у ровове. Сад брзом паљбом, иста даљина".

„Ура!" узвикују артиљерци и пуне топове.

--Све батерије, даљина 84 метра, исти елементи, брза паљба, размак паљења два минута. Пали прва!"

Мало затим јављају преко централе да швабе безглаво беже, али их наши митраљези косе са свих страна. Паљба се прекида... Наши борци заузимају непријатељске ровове. За мало па ће опет напред...

АЛЕКСАНДАР ЂОРЂЕВИЋ,
телефониста, чета за везу

ИЗ ФЕДЕРАЛНИХ ЈЕДИНИЦА

Омладина Тиквеша најактивнија у Македонији

Омладина тиквешког краја је најактивнија омладина Македоније. Масовно ступајући у Народно-ослободилачку војску, омладина Тиквеша је у пролеће 1943 године створила Прву македонску дивизију. Исте године је основан у Тиквешу одбор Народно-ослободилачког омладинског савеза (НОМС-а), а 1944 били су већ организовани сви омладинци из тиквешког краја. У свима селима и местима постоје омладински домови и дилетантске групе. Основане су омладинске радне бригаде и батаљони. У Тиквешу постоје 3 омладинске бригаде, које су до сада дале 38.000 радних дана. За свој ударнички рад тиквешка омладина је на II конгресу антифашистичке омладине Македоније награђена прелазном заставицом.

Ударнички рад тетовске омладине

Тетовска омладина не жели да заостане за осталом омладином Македоније у раду на обнови и изградњи своје земље. Она је одмах по ослобођењу започела са културно-просветним радом. У свим селима се одржавају политичке конференције, дају културно-просветне приредбе и издају зидне новине. Организован је аналфабетски течај, који посећују 200 Албанаца. Образовани су и радни батаљони, који раде на рашчишћавању железничких пруга и путева. Омладинци шипковачке општине имали су само за три дана 150 радних дана. Једна група омладинаца радила је недељу дана по селима на сузбијању пегавца. Почетком овога месеца 280 омладинаца и омладинки из Тетова и околине отишли су под сам врх Шар-планине да секу дрва. Услед великог снега и хладноће сеча је била врло тешка, али су ипак омладинци, радећи ударнички, посекли велику количину дрва и газећи снег до колена, пренели их до најближих села.

Тетовски омладинци, Македонци и Албанци чврсто су решени да својим радом избију у прве редове омладине Македоније.

Просветне прилике у Далмацији

Просветни рад у Далмацији знатно је напредовао. У јануару је већ радило 610 основних школа са 46252 ђака. Предвиђено је отварање још 146 основних школа. Многи учитељи су стекли стручну спрему на учитељским течајевима у току борбе. Од 1058 наставника основних школа има 590 стручних, тј. 56%. Како у неким крајевима Далмације има много неписмених, приступило се и отварању аналфабетских течајева. Данас постоје 104 аналфабетска течаја са 23000 ученика. Стално се ради на формирању учитељског кадра, те поред учитељских школа у Дубровнику и Шибенику раде и три учитељска течаја у Книну, Задру и средњој Далмацији.

Средње школе су такође отпочеле са радом. Већ раде три пуне средње школе, а извршени су технички радови за отварање још 11 других.

За образовање широких народних слојева отворена су народна свеучилишта у Сплиту, Шибенику, Дубровнику, Имотском и другим местима Далмације. У свим местима се стварају омладинске културне групе. У Сплиту је отворена и музичка школа, коју похађа преко 600 ђака.

Из наших округа

Рад у ливници

Већ двадесет дана у ливници се није радило због несташице угља. Најзад, једнога дана стигао је угаљ и од раног јутра, без обзира на радно време, почело се са топљењем гвожђа. Отишла сам да видим како изгледа рад у ливници. Усијан челични лонац спуштали су на гомилицу песка. Растопљено гвожђе кључало је. На другој страни стајали су спремни калупи за ливење гвожђа. Са великим напором преносили су усијани лонац на ту страну и у сваки калуп сипали извесну количину гвожђа. Један од другова засипао је отвор калупа песком да не би варнице прскале свуда око нас. Ипак, оне су прскале, али на њих нико од другова из ливнице није обраћао пажњу. Са неком нарочитом радошћу посматрали су како гвожђе цури из лонца.

Чисто ми дође да подметнем шаку, — каже један друг — тако дивно изгледа.

Прва партија ливења је завршена. Ставља се други комад гвожђа у пећ и кроз неколико сати биће и оно истопљено и поново ће се сипати у калупе, причињавајући радост вредним радницима.

Сеча дрва на Тари

У светлом јутру, блиставом од ситних кристала снега, сакупила се пред домом на Тари група омладинаца и омладинки, спремних да пођу на рад — на сечу дрва за нашу престоницу. У почетку се раду приступа бојажљиво. Омладинке се не уздају у своју физичку снагу. Али самопоуздање у томе веселом друштву расте. И ускоро цела шума одјекује од веселих повика у које се мешају поклици другу Титу. Одјекује шума од снажних удараца секире, од смеха и пошалица.

А наше омладинке причају: „Први пут смо секле дрва за потребе болнице у Крчагову. Било је онда повуци-потегни. Ни смо биле навикле. А сада — све је као песма. Лако је радити кад човек зна за кога и за шта ради."

На Тару пристижу све нове и нове групе омладинаца.

Ниш

У задњој непријатељској офанзиви истакла се својим пожртвовањем I моравска омладинска радна бригада. Неколико најактивнијих чета те бригаде пожњеле су 11,5 хектара пшенице и на тај начин спречиле непријатеља да се њоме користи. Другом приликом су ударне групе заједно са старијим друговима спалиле око 30 великих стогова сена који су имали да послуже окупатору за исхрану стоке. И сада, народно-ослободилачки одбори среза моравског имају добар ослонац у првој омладинској радној бригади Поморавља.

Радна чета Соко Бање врло је активна. У њој се нарочито истичу неколико другарица, које су свакодневно на послу. Често раде и ноћу, када се укаже потреба да се заврши неки хитан посао, као што је то био случај за време такмичења за помоћ нашим борцима на фронту, када је било потребно брзо исплести одређену количину чарапа, пуловера и других ствари. Неке другарице су за 24 сата имале по два радна дана. Нарочито су се истакле другарице Савка Петровић која је за време од 1 децембра до 15 јануара имала 76 радних дана и Зорица Крстић која је за исто време имала 70 радних дана.

Врање

Омладина џепске општине одазвала се позиву НО одбора и у акцијама за пренос дрвета пренела је само за време две акције 210 просторних метара дрвета. Приликом прве акције пренето је 170, а приликом друге 40 просторних метара.

У току кампање за прикупљање добровољних прилога за нашу војску, омладина је сакупила 36 пари чарапа, 18 пари рукавица, 11 кг. масти, 5 кокошака, 10 кг. меса, 21 кг. пасуља, 6 пари опанака, 190 кг. воћа и 16.500 лева.

Шабац

На дан 15 фебруара ове године почело је такмичење пионира подринског округа које ће трајати до 1 априла. Пионири ће се такмичити по срезовима и то у следећем: који ће срез прикупити већу количину хартије, већу количину крпа које ће се употребити за израду хартије и већу количину старог гвожђа.

Такмичење су заказали пионири Шапца писмом које су упутили пионирима свих срезова округа подринског. Они пишу: „У нашој земљи осећа се велика несташица хартије. На све стране налазе се комади старог гвожђа, које је тако потребно нашој војсци. Ми, пионири, можемо у том погледу помоћи својим друговима, својој земљи и на тај начин им доказати да и ми, најмлађи, учествујемо у стварању наше отаџбине."

Ваљево

У Ваљеву је створена омладинска културна екипа од 30—40 чланова, која ће имати за задатак да стално обилази сва села целог округа и у њима даје приредбе. Екипа је већ увежбала неколико хорских песама и рецитација, 2-3 актуелна скеча, разне соло-тачке и организовала свој мали оркестар. Екипу води друг Д. Ашер.

Ова екипа је од великог значаја, јер ће она доспети и у она села, у којима није било могућности да се образују сличне групе, а такође и у она где постоје слабе и још добро неувежбане младе екипе, које ће моћи много да науче. То ће такође да допринесе зближењу омладине села и града. Омладинци и омладинке из Ваљева су са пуно воље пошли да своје другове на селу упуте и науче како ће савладати све техничке проблеме који се у селу постављају недостатком бина, осветљења и томе сличног. Окружна културна екипа је после две врло успеле приредбе које је дала у Ваљеву, већ кренула на турнеју по селима среза ваљевског.

Омладина Уба снабдева свој дом дрвима

Као у свима домовима и у омладинском дому на Убу поставило се питање огрева као важан и неодложан проблем. Дом, у коме омладина проводи готово цео дан, није могао да се загрева и омладинци су одлучили да сами оду на сечу дрва. Око 50 омладинаца и омладинки јавило се за сечу. Сви су се сакупили у Дому на један сат пре заказаног времена и пошли са секирама и тестерама на раменима, марширајући улицама Уба уз громку песму. Како је био блатњив пут, стигли су у шуму потпуно каљави. За час су се шумом разлегали тупи ударци секира и рез тестера. Иако су били избодени трњем и пуни огреботина по лицу, рукама и ногама, омладинци су хитро износили дрва на чистину, па чак и балване тешке по две-три стотине килограма. Омладинке нису заостајале за друговима, него су чак у појединим моментима показивале много више вештине у раду. Готово су се утркивале која ће више дрва исећи и изнети. Као највредније показале су се: Деса Миљићевић, Радмила Тодоровић, Каћа Марјановић и Миланка Требјешанин. Међу омладинкама, као нарочито пожртвована, показала се Круна Миленковић, која, иако сва изгребана и крвава од дрвета које је на њу пало, није хтела да напусти рад, говорећи: „Хоћу да радим јер ћу се и ја грејати тим дрвима". Од омладинаца истакли су се: Завиша Станојевић, Жика Васиљевић и Душко Остојић.

Резултат овога рада био је: 250 радних часова и 8 метара насечених дрва. Озарена лица младића и девојака, који су носили дрва на леђима ,изражавала су задовољство због успешно извршеног задатка.

РАДОСАВ ЂУЛИСИЈЕВИЋ

Пионир Александар Минић позива омладину на бербу у Срем

II конференција омладине округа ваљевског

У недељу, 11-II-1945 године у Ваљеву је одржана II окружна омладинска конференција.

Око 120 делегата окупило се у великој сали фабрике Вистад. Пошто су упућени поздравни телеграми, прешло се на рад. У свом реферату друг Милосав Бојић дао је приказ војно-политичке ситуације. Он се осврнуо и на ситуацију у ваљевском округу у коме је раније била врло јака реакционарна пропаганда и подвукао дужности омладине у данашњим приликама.

У дискусији, која се после тога развила, омладина је оштро осудила све оне, који настоје да разједине наше народе.

У другом реферату друг Милош Величковић је изнео резултате досадашњег рада омладине. Омладина је сакупила за пострадале крајеве 26.810 кгр. пшенице, 22.455 кгр. кукуруза, 21.954 кгр. пасуља, 16.000 кгр. кромпира, 648 кгр. брашна, 1797 кгр. лука, 395 кгр. масти и 1731 кгр. сланине.

За болнице је прикупљено 1.500 пакета, 600 комада пешкира, 200 пари чарапа, 20 џемпера, 50 чаршава, 50 јастука, 12 ћилимова, 187 и по пари пилића, 100 кгр. сланине и 2000 комада јаја.

Борцима на фронту омладина је послала 2.200 пари чарапа, 120 пари рукавица, 120 џемпера, 80 шалова и 1.300 пакета. За давање крви рањеницима пријавило се 160 омладинаца и омладинки.

Уједињени савез обухватио је сва села у округу. До сада је одржано 1.595 омладинских конференција и 398 културно-просветних приредби. У току просветног рада настале су многобројне тешкоће због недостатка кадра и потребног материјала. За сада је најпотребније оснивање нових аналфабетских течајева.

После исцрпне дискусије постављени су нови задаци под паролом: „Сви на фронт, све за фронт, све за изградњу земље". Омладина је сама дала предлог за ново такмичење за прикупљање помоћи пострадалим крајевима. Омладини Посавине, која се највише истакла у такмичењу, конференција је доделила прелазну заставицу. „Нећемо осрамотити заставицу" — орило се из стотине грла посавске омладине.

Увече је окружна омладинска културна епика приредила свечани концерт у част делегата, а сутра дан се омладина са новом вољом и новим полетом вратила у своја села, чврсто решена да удвостручи свој напор у извршењу постављених задатака.

НАШЕ ПРИРЕДБЕ

СА СТАРОГ РЕПЕРТОАРА

„Позориште „Београд" приређује 25 фебруара у дворани „Правног факултета" на захтев публике, по четврти пут урнебесну комедију у три чина: „НЕСУЂЕНИ ЗЕТОВИ". Редитељ: Часлав Стојановић; лица... итд."

Да слова на плакати нису толико крупна и датум тако истакнут, човек би у неверици протрљао очи и почео поново да чита, или би просто поверовао да је случајно наишао на један заостали „културни споменик" из несрећног доба окупације. На овој плакати, истина, испуштено је име писца „урнебесне комедије", али је оно и без тога довољно познато београдској публици. Аутор дела је Славомир Настасијевић, писац непризнат и готово непознат нашој јавности пре рата, и „прослављени српски комедиограф" из времена окупације. Настасијевић је пре рата спадао заиста у несрећне писце. И поред своје „урнебесне" духовитости и можда баш због ње, његове комедије никако нису успевале да се пробију на неку иоле угледнију београдску позорницу. Довитљиви писац се ипак некако снашао. Користећи свој положај наставника он је међу својим ђацима организовао једну трупу, која је својим приредбама имала углавном да популарише његову „уметност". Тако су, уз велике личне напоре аутора, нека његова дела још пре рата угледала света. Али то је било само рђав почетак. Када је дошла окупација Настасијевићу се одједном широко „осмехнула срећа". Његов брат постаје одједном директор београдске опере, његове комедије пењу се одједном на репертоар „Народног позоришта", његово име улази одједном у ред највећих имена „обновљене, национализоване уметности српске" (уметности Јонића и Велмар-Јанковића).

Настасијевићеве комедије, „Несуђени зетови" и „Женидба Павла Аламуње", деле славу чувених ратних комедија „Минута после десет" и „Вита-Мине". Оне не силазе са репертоара „Централе за хумор", „Разбибриге" и других „смешних" позоришта, која су Немци тако ревносно подупирали, покушавајући да кроз њихов вашарски и циркуски хумор затупе наш свет, привикну га да се идиотски смеје над својом сопственом пропашћу. „Ново Време" је одушевљено поздрављало велике књижевне успехе младог комедиографа, истицало његов снажан таленат, његову оригиналност. И заиста у Настасијевићевим комедијама срећемо се са једним хумором, који се јасно издваја од свега онога са чим смо навикли да се срећемо у овоме роду књижевности, бар у делима бољих писаца. Главни елементи његовог хумора су двосмислени шатровачки изрази, ритање, кључање, боксовање и обично кловновско кревељење. Писац је такав љубитељ вицева и шале да ће често за љубав једног баналног вица, који му је пао на памет, убацити и читаву сцену без икакве везе са самом радњом комада.

Но манимо се неактуелних књижевних анализа. Поставимо боље једно актуелно и занимљиво питање, шта је мислила управа позоришта „Београд", постављајући данас поново на сцену Настасијевићеве „Несуђене зетове". Мислила је, свакако, да би било врло уносно створити једну нову „Разбибригу", али је заборавила да је време „Разбибрига" за навек сахрањено и да данас једној јавној приредби не треба и не сме да буде једини циљ да напуни џепове приређивача.

Н.

АНКЕТА

Када треба решити које важно питање, онда се оно никада не решава на пречац. Питају се за мишљење и други људи, разматрају се и њихова гледишта на ствар, једном речју, сви они којих се то макар и само посредно тиче учествују својим мишљењем, предлозима или гледиштима у самом решавању питања.

Прикупљајући и разгледајући ту множину разних облика решења, много се лакше долази до правилног закључка.

Такав се поступак назива АНКЕТА.

Ми се налазимо данас пред великим и тешким задацима. Намећу се питања, проблеми; траже се решења. И да би се омогућило заједничко решавање задатака, да би се на неки начин добио поглед и схватања најширих наших омладинских маса, „Млади борац" упућује питање свим омладинцима и омладинкама.

КАКВИ ТРЕБА ДА БУДЕМО У ПОЗАДИНИ, ДА БИСМО МОГЛИ СТАТИ У ИСТИ РЕД СА ДРУГОВИМА НА ФРОНТУ?

Ми бисмо хтели, да овим путем, ступајући у непосредан додир са вама, чујемо ваше мишљење, видимо ваше предлоге. Сви смо ми повезани у Јединственом НО фронту, сви смо ми велика народна армија која треба и мора увек бити на најотсуднијим местима наше изградње. И да бисмо могли што потпуније одговорити свим задацима, који се пред нас постављају, треба да чујемо шта сваки појединац о томе мисли.

Сваки посебице треба да да свој одговор. Све чињенице о раду, о начинима рада, о правцу итд., поред своје директивне садржине пружају и један самокритички пут за исправљање погрешних ставова, схватања, па можда и читавих акција.

Не треба никад допустити да се застане у раду, да се задовољи са постигнутим резултатима. Увек се треба упитати: да ли се је могло, којим путем и како допринети још више заједничкој ствари. Ми сви знамо да победа не долази сама од себе. Ко хоће да победи — тај мора напрегнути све своје снаге, искористити све резерве и све могућности.

Зато и „Млади борац" упућује питање целој омладини Србије: какви треба да будемо у позадини, какав треба да буде наш рад, какав наш став, какав напор треба уложити, којим начином треба радити, како постићи боље резултате, како премашити јучерашњицу, како сутра надмашити данашњицу... какви треба да будемо да бисмо могли стати у исти ред са друговима на фронту. Како, којим путем најбоље тај задатак испунити, на који начин најпотпуније одговорити постављеној дужности — то је и циљ наше АНКЕТЕ.

Одговори, које ће омладинци давати, не треба да буду дугачки. Одговор треба да буде жив, јасан и садржајан; кроз њега омладинац мора сам, лично, да својим речима и својом мишљу проговори и предложи. Сваки одговор треба потписати пуним именом и адресом, а најбољи одговори ће се објавити.

Песма ударника

Весела се песма ори,
Крепка младост снажно вбори:
Омладино, села, града,
Прихвати се новог рада.

Домовина на рад зове
Своје кћери и синове;
Неуморно снаге младе
На све стране дижу, граде,

Јечи песма ударника
С Црног Врха и Рудника.
Срећна биће домовина,
Кад је гради омладина.

Р. РИСТИЋ

ЕВО СЛОБОДЕ

Махни косом, друже косачу,
и покоси коров и оштру драчу!
Преори поља, вриједни орачу,
и изори жиле што спутавају род!
Махни широком руком, сијачу,
и засиј њиве житом једрим,
да никне здрави плод
под сунцем ведрим,
под сунцем слободе,
за наше народе!
Видици су наши свијет препун среће,
ширине су наше радост и прољеће,
што земљу у рухо смијеха облачи,
у сјај топлог сунца што по њој зрачи.
Махни косачу,
упри орачу,
проспи по браздама сјеме, сијачу,
Ево слободе.

ЈУНУС МЕЂЕДОВИЋ

Томаш из „Тандине банде"

ЈОВАН ПОПОВИЋ

1

Смелим налетом, Прва пролетерска бригада се сручила од Скендер-Вакуфа на Котор-Варош. Трећа Крајишка је имала да у исто време нападне са супротне стране. Но, магла, суснежица и непроходни путеви — Крајишка бригада није стигла. У тој неизвесности, борци Прве пролетерске су ипак јуришали. Одасвуд се ковитлала магла, бункере разазнајеш по паљби. Наше јединице су се кидале и губиле, у неизвесности јесу ли пред њима наши или непријатељи. Но паклени концерт пушака, митраљеза, бацача и бомби изазвао је ефекат — сви борци су се нашли у Котор-Вароши. Немци су побегли с тенковима, усташе су скакале у реку и падале у руке наших. Био је отворен пут за Средњу Босну, четничке банде су луњале као чопори паса без господара, а свугде се распиривао стари жар ослободилачке борбе под угарком...

Силазио сам на коњу из прљавог планинског села, из чије је једне кућице синоћ штаб давао наређења и очекивао извештаје. Са суморних, снежних врхова и блатних падина отварао се поглед на умиљату долину, на беле градске куће што су се, разбацане као нека птичја гнезда, а ипак збијене у неколико редова, низале дуж сребрне речице у вишеструку ниску. Магла се дизала у прамењу, сунце је провиривало кроз пропланке неба, а доле — нежно зелено клијање у прве децембарске дане. Био је други децембар 1942 године.

Дрвени мост је потмуло тутњао под копитама мога коњичка а река се блескала, одразујући трепераво и расплинуто и дрвени мост, и оближње куће, и пропланке неба. Негде около су одјекивале детонације — то наши око града пробају заплењено оружје и муницију.

Из првих кућа чуо сам неку кукњаву. Гомила јадно обучене деце тискала се око врата и кукала заједно са неким женама. Пришао сам да видим шта је. Жене су, кукајући и смешећи се пријатељски на смену, испричале како им је синоћ погинуо домаћин од залуталог метка.

„Али су зато усташе и швабе побегле", рекао сам махинално као утеху.

„Јесу, дабогда се никад више не вратили!", рекла је жена са покретом заклињања.

Стигао је младић, витак, у новој униформи тек скинутој с немачког официра, ужурбан и озарен. Жене су га погледале као неко привиђење и запрепашћено, радосно викнуле: „Ферид!"

Био је то нови командант места, Которварошанин, који је досад ишао с бригадом као познавалац терена. Честитао сам му, он се насмешио, и ужурбано рекао: „Само сам на пет минута навратио до куће, чека ме огроман посао." Но, ма колико се журио, споро је напредовао, јер су га стално заустављали варошани, загледајући га с дивљењем, грлећи га са сузама у очима: „Та јеси ли жив? А усташе су рекле да је прошле зиме читав ваш одред уништен!"

Иако још потиштен од синоћне изненадне и жестоке борбе, цео град је био некако свечано нарогушен и узбуђен. После читаве године усташко-немачке владавине, одједном су пали с неба — не прошлогодишњи партизани, него читава једна бригада, која пред собом руши све. Из кућа су, испрва скривени, измилели мршави радници, пуначки бели грађани с фесом на збуњеном лицу, узбуђене девојке, строге патријархалне жене и покривене муслиманске старице. Једино на лицу ових се није видело оно помешано осећање радости и забринутости: Је ли то истина? Ослобођени смо? А хоће ли то остати?

Између још плашљиво узбуђених варошана промичу борци у расположењу обичном после заузимања градова, застајкују за час колоне, тутње кола са ратним пленом, тандрчу митраљези и бацачи на малим коњима и јашу, клатећи се, синоћни рањеници.

У неком великом дворишту паши прегледају плен. На гомилама леже гранате, бомбе и мине, топови, митраљези и пушке. У тој хрпи спазио сам три симпатичне, ведре појаве, мало помодреле од зиме, блатњаве, неиспаване, али озарене. Махнуо сам им у пролазу. Млади политком Мирко и командант крагујевачког батаљона Мома одмахнули су ми, као да скромно одбијају честитку на успеху. Поред њих је стајао, пребирајући по муницији, млад партизан сав обасјан поносом. — Томаш, који је синоћ ликвидирао један усташки бункер.

Тек што сам одмакао од симпатичне тројке и ушао у једну зграду, где су другови прегледали заплењене архиве, одјекнула је јака детонација из сред града. Је ли то неко случајно опалио из топа усред града, или су Немци дошли из Бањалуке тенковима?

После неколико минута пронела се вест: Томаш је изгубио руку и Мирко је рањен!

Нашао сам се у истом „одељењу" с Мирком. И поред болова, могао сам да се крећем и једним оком сам завиривао у сва „одељења", у све те убоге собице, које би биле испуњене страховитим патњама да их не зари ведрина наших бораца.

Мирко није могао да се креће, нога му се гнојила. Било му је криво што је остао ван свога батаљона, који сад гони непријатеља, но пошто је већ тако, упуштао се са мном у дуге, живе дискусије о свим питањима, која су га занимала, а с којима сад има више времена да се бави. Интелигентан младић, тек изишао из гимназиске клупе, он се у борби изграђивао зачуђујућом брзином. У тим дискусијама узимала је постепено учешће читава соба, и кад би ко страни ушао у одељење „средње тешких", помислио би да је то кружок за теориску изградњу, а не покретна болница по убогим кућама.

Једно вече, после целог дана покрета, лежао сам поред Мирка. Ватра је пуцкетала у пећи, на прозоре се хватала магла, другарице су опрезно корачале међу нама, полегалим по поду, казујући свакоме по лепу реч, указујући свакоме по неку услугу. С моје друге стране тихо је јечао један млади Крајишник. Сви су већ позаспали, сем оних, којима ране нису давале. По лицима је поигравао одблесак ватре, по зидовима су се ковитлале гротескне сенке. Зденка ми је променила завој на оку а онда чучнула крај ватре затворивши очи. Њено лепо, бело, детиње лице, оживљавано стално друкчијим отсјајем, било је снено и изазивало слике из детињства или сањарије из младости.

Мирко ми је причао, тихим гласом, уз пуцкетање суварака:

„Нисам ти још причао о Тандиној банди и о њеном крају. Волео бих кад бих могао то да опишем, али ти би то боље умео. Не, знам шта ћеш рећи: зашто ја не покушам, је ли? Можда. Али свеједно, испричаћу ти некако ми је сад као пред очима...

Сећаш се како се ширио устанак у Србији. На све стране је буктало, као да је неки тајанствени глас посвуда палио пожаре. Комунисти су свугде били први, но читав народ се одазвао. Ја сам био у крагујевачком одреду. Сваки нови успех у борби повећавао је наше редове. Прилазили су нам чак и неки, којима се не бисмо надали. Баш о томе сам хтео да ти причам.

(Наставиће се)

Спорти

БЕОГРАДСКИ КРОС-КОНТРИ

25 фебруара пре подне одржан је први омладински крос-контри у Београду. Ово такмичење, у коме је узело учешћа око 500 омладинаца и омладинки, а које је организовало наше прво омладинско спортско руководство, било је уствари ревија београдског спортског подмлатка. Као прва приредба ове врсте, оно је у београдски живот унело нови дух омладинске повезаности.

Трчало се по групама. На стази од 500 метара такмичиле су се омладинке. Омладинци испод 18 година трчали су 1.000 метара, а омладинци преко 18 година 1.500 метара.

У првој групи победила је омладинка Љиљана Аћимовић из X рејона, претрчавши стазу за 2,03 мин. Друга је била Милица Танасковић из III рејона, са временом 2,05 мин., трећа Косара Госинелник, II рејон, 2,08.

Ђорђевић, победник на 1.000 метара стиже на циљ

На 1.000 метара први је стигао омладинац Ђорђевић из VIII рејона са временом 3,55, за њим Славољуб Петровић из III рејона — 3,57; трећи је био Радовановић из II рејона — 3,58.

Последња трка била је на 1500 м.: први Прибић Вељко VIII рејон — 5,29, затим Ђорђевић, VIII рејон — 5,34. Трећи је стигао Јунговић Марко, са временом 5,47.

С обзиром да су сви учесници трчали са веома мало или нимало тренинга, већина чак и без дресова и гаћица, у обичном оделу, ова приредба дала је веома добре резултате, и спада у ред оних спонтаних омладинских приредби, које указују на нови пут нашега спортског живота.

ФУТБАЛ

У низу приредаба нашег обновљеног спорта, одржане су у недељу на игралишту С. К. Југославије две веома занимљиве футбалске утакмице.

У предигри су се састали тим II чете I батаљона II београдске бригаде и момчад коњичког дивизиона. После нешто надмоћније игре, победу је однела екипа II београдске бригаде, са резултатом 2:0 (1:0). Обадва гола дао је Кљајић.

У другој утакмици репрезентативни тим УСАОС-а савладао је жилав отпор репрезентације радничких клубова и однео победу од 3:0 (2:0). Први и трећи гол дао је Печенчић, а Пешић је пред крај првог полувремена дао аутогол својој екипи. Упркос ове омашке, Пешић је био стуб одбране побеђених. Поред њега истакао се и млади голман Балтић, који је имао неколико веома успелих одбрана.

У тиму УСАОС-а, који је као целина функционисао беспрекорно, одличном игром истакли су се Печенчић, Рајко Митић и Шапинац.

ШАХ

У суботу, 24 фебруара по подне, одржао је у сали Академије наука наш познати шаховски мајстор Светозар Глигорић симултану продукцију са 20 омладинаца. Упркос тога што је био потпуно ван тренинга, с обзиром да преко три године није био у могућности да се озбиљно бави шахом, он је од 20 партија добио 18, једну ремизирао и једну изгубио. Једину победу над њим однео је Владимир Миличић, а ремизирао је Миливоје Богдановић. Биле су занимљиве партије Драгана Крстића, Радмила Јокановића, Драгана Андрића и Бранислава Вукадиновића.

РЕДАКЦИЈИ „МЛАДОГ БОРЦА" ПОТРЕБНА СУ ДВА ДОБРА ДАКТИЛОГРАФА. ЈАВИТИ СЕ СВАКОГ ДАНА ОД 8—17 ЧАС., КРАЉЕВИЋА ТОМИСЛАВА 11.

Пионири на Црном Врху

Далеко од Београда, у високим Хомољским планинама, вредни омладинци читаве Србије секу дрва по највећем мразу и ветру. Они спремају огрев за хиљаде породица и болнице с рањеницима наше НОВ. Међу њима се налазе и 17 пионира из Београда. Они имају своју чету, свог командира Милета Беговића, пионира из IV рејона, свог комесара Влајка Билбиловића, четрнаестогодишњег пионира, такође из IV рејона. Највише има пионира из I рејона.

Чули су они у Београду о сечи дрва за оне који се смрзавају од студи и похитали су да се пријаве. Међу првима су баш они — најмлађи ставили на расположење своје мале снаге и вредне ручице и пошли са својим старијим друговима-омладинцима на Црни Врх. Нису се уплашили јаког ветра и дубоког снега, великих мразева и тешког рада. А нису ни добро обучени наши мали пионири, кроз ципеле пролази вода и влажи им поцепане чарапе, мали прсти се коче на леденој цепаници — а они стежу зубе и још вредније раде, напрежући све своје слабе снаге да не заостану за старијим друговима у раду. Мали Буњевац Јован, из I рејона, похваљен је, јер је читав дан преносио дрва из дубоке јаруге уз стрму падину до друма. Снег је био дубок и он је западао често до паса, а цепаница је ужасно хладна и тешка. Ипак је он пренео много више но многи старији другови.

Проћи ће много дана, а кад се они врате — биће јачи, чвршћи и разумнији но многи њихови другови, који седе крај топле пећи и не раде ништа корисно, јер се боје зиме и рада.

Мујезиновић: Бирчански пионири

Београдски пионири учествују у прослави Црвене армије

Борба хероја

Партизан пева, машинка сева,
Топови грме, јуначки хор.
Бомбе, гранате, што песму прате,
Чупају стабла, јасен и бор.

Кроз ватру крочи партизан смели.
Њега не плаши топова рик;
Кроз коло смрти, кишу граната
Јуначки прати свог ТИТА лик.

◆

ВАЉЕВСКИ ПИОНИРИ ДОБИЈАЈУ СВОЈ ДОМ

Ваљевским пионирима предала је другарица Јулка Пантић своју кућу за пионирски дом. На малој свечаности приликом предаје, захвалио јој се, у име својих другова, пионир Шами, који је обећао да ће се пионири у своме дому учити и васпитавати у борбеном духу.

Ратни извештај за пионире

Руска војска, ведра чела
Нова места заузела
У налету свом...
Сви народи дижу главе
И слободе празник славе,
Збратимљени с њом.

Наши прешли преко Саве
Поробљене да избаве
И правду донесу...
Фашисти сад села пале
Зверску мржњу да искале
У немоћном бесу.

А у Босни од плотуна
И крвавог обрачуна
Планине се тресу...
Збуњено се Немци жале:
„Другови нам многи фале,
Па не знамо где су..."

Зато они преостали
Лепо молбу написали
Да се кући врате...
Ал наши их не пуштају
Док злочине не окају
И казну не плате.

У подруму „Рајхстаг" цео
На сандуке неке сео,
Судба му све црња...
Кројно је другом капу,
А сад гледа своју мапу,
Па и она крња.

... Ма да није прошла зима
Врућина је Јапанцима
У Токију сад.
Бомбардера било туштa,
Сваки од њих бомбе пушта,
Гори цео град...

ЧИКА НАЈДАН

Офанзива почиње снажном артилеријском припремом. Гласови стотине топова стварају паклени концерт. Та музика, у којој уживају наши борци, страховито плаши „фрицеве". Они добро знају шта ће бити после тога: сви њихови „трајни" и „дубоко распоређени" одбранбени положаји одлетеће у ваздух.

У том моћном артилеријском „хору" прва започиње песму (и као увек са сталним успехом) наша прослављена „Кањуша".

Та уважена особа ужива љубав и поштовање свих бораца Црвене армије, ма којем роду војске они припадали. Сваки се при сусрету с „Кањушом" осмехне и по мало завидљиво погледа нас, срећне људе, који рукујемо њоме. „Кањуша" је верни пратилац пешадије и тамо, где она прође, осигуран је успех за јуриш пешака. Не зову је узалуд „страх и трепет Немаца". Хитлеровци дрхте чим се спомене њено име.

Деси се некад да заробљенике проведу поред наших артилеријских положаја. „Погле, Фриц, Кањуша!" — подругљиво викне нека шаљивчина и прстом покаже оруђе. Чим чују то име, Немци се најеже, збуњено се окрећу и нехотице убрзају корак.

Страх и трепет Немаца! А на први поглед изгледа да у њој нема ничега страшног: справа као свака друга, а на топ и не личи. Ко није видео „Кањушу" може при сусрету равнодушно да прође поред ње — он и не слути да је баш то оно ненадмашно оруђе, славно у целоме свету.

Ова справа је поверена нама гардистима и ми је чувамо као очи у глави.

Ево је где стоји скривена у неком куту. Узалудно крстаре унаоколо фашистички авиони покушавајући да је пронађу. Па и ако је непријатељ открије, „Кањуша" му шмугне испред носа — брзе су јој ноге. Погоди циљ, а затим нестане. Уосталом, често се дешава да нема ко да је прогони: обично од непријатеља остану само олупине.

Пре извесног времена случајно смо запали у ватру немачке тенковске колоне. Немци су открили циљ, али нису знали с ким имају посла.

Ми смо одговорили ватром из једног оруђа. Из гомиле немачких тенкова диже се пламен, а кроз неколико секунди чусмо грмљавину експлозије.

— Циљ је погођен. Директна паљба. Дивизион пали!

Једна „Кањуша" биje добро. А када их има више није тешко замислити какво чудо и покор оне могу да учине. Цела немачка тенковска колона са пратећим одредом остала је на бојном пољу. На тенкове су затим јурнули наши пешаци, али, изгледа, више нису имали шта да учине.

Источна Пруска. *Гардиски поручник,*
„Пионирска правда" *И ГРИГОРЈЕВ*

Уредништво и администрација: Београд, Краљевића Томислава 11 — телефон: 44-204. — Штампарија „Млади Борац", Београд, Милоша Великог 14